Ч. 212 (11.465). Львів, пятниця 21. вересня 1928. Poosztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LXV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Червоні маневри.

Львів, 20. вересня 1928.

На Радянській Україні відбулися між 5. і 16. вересня ц. р. великанські маневри червоної армії. Тереном маневрів була Київщина разом з Київом, Бердичівщина і Волинь (східня її частина). В маневрах узяв участь весь головний штаб червоної армії з її генераліссімусом, тоб-то з народнім комісаром військових і морських справ та головою Революційної Військової Ради СРСР Ворошиловом.

Самі маневри попередив Ворошилов відповідним пресовим інтервю, яке репродукувала вся майже европейська преса, а в якому підкреслив особливу вагу тих маневрів для провірки боєздатности і боєвої готовости червоної армії. Це інтервю, очевидно, надало самим маневрам специфічно-політичної ваги в очах не тільки всієї нерадянської чужинної преси, але ще більше в очах всего політичного світа.

Але далеко більше уваги присвятила тим маневрам уся більшовицька преса. В ній були навіть окремі офіціяльні звідомлення з боєвого фронту маневрів. Крім того вся радянська преса приносила в часі маневрів, від самого їх початку до кінця, цілу низку статтей визначних військових фахівців, велику скількість наказів, а найбільше описів поодиноких подій та етапів маневрів. Вистарчить сказати, що великорозмірна своїм зовнішним виглядом радянська преса посвячувала маневрам по цілій сторінці. Поприте містила вона цілу низку кліш. Кожний радянський обиватель хоч не хоч мусів інтересуватися тими маневрами, бо преса просто примушувала його до цього надміром інформації про них. Колиж до того додати добре підготовану та вдатно — як пишуть — переведену газову атаку на Київ і до того атаку подвійну, одну в день, а другу в ночі, то стане ясним, що маневри мусіли стати осередком уваги всеї радянської суспільности, зокремаж міського населення.

Головним їх завданням, як однозгідно запевняє радянська преса, було не тільки провірити та випробувати в боєвій практиці всі нові здобутки технічного вивінування та боєвого вишколу червоної армії, але в далеко більшій мірі випробувати підготованість оборонної співпраці цивільного населення з армією. Наймаркантнішими моментами тієї боєвої співпраці населення з військом була, наприклад, у Київі оборона перед газовими атаками повітряної фльоти.

Про політичну ціль тих маневрів написав у радянській пресі начальник політичного управління Української Військової Округи між іншим ось що:

„Радянський уряд робив і робить усе можливе, щоби зберегти мир. Але всім відомо, що на свою пропозицію в Женеві про роззброєння ми почули промову Келльоґа, отверто спрямовану проти Радянського Союзу; що в кількох країнах убили наших повновласних представників, були напали на них, громили радянські установи. Всі також знають, що Малу Антанту, яка провадить шалену роботу проти Радянського Союзу, субсидують чужоземні капіталісти. Всім ясно, що й пакт Келльоґа, є змова капіталістів, щоби ізолювати Радянський Союз, словом він є своєю суттю скермований проти нас. Ось чому маневри червоної армії набувають незвичайної ваги. Вони є доказом нашої учбової підготовки". (Цитуємо за „Пролетарською Правдою".)

Таким чином цьогорічні великанські маневри червоної армії треба вважати демонстрацією мілітарної сили СРСР перед цілим світом, зокремаж перед західними сусідами СРСР. Більшовики в мир не вірять і не хочуть вірити, дарма, що зголосили своє приступлення до пакту Келльоґа. Останніми маневрами вони доказали, що їх завданням з уваги на сподівану війну мілітаризація всього населення СРСР і всіх громадських та державних установ, що у випадку війни обовязані співпрацювати активно в операціях червоної армії. Ці маневри були першою того роду і як вони запевнюють, уповні вдатною та успішною спробою використання цеї мілітаризації цивільного населення для потреб війни.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Ще про „реальне й нереальне".

„Слово Польске", яке на протязі свого 32-літнього іствування перейшло безліч „ідейних" трансформацій: від щирого демократизму Ст. Щепановського через шовіністичний канібалізм Василевського і Ст. Грабського до санаційного фашистіяства Мейбавма, в останніх днях знову дістало білу горячку з українським підкладом. В чисто канібальськім періоді цей орган взагалі не признавав України (хіба як польську історичну провінцію, що покривалася в польському розумінні з Київщиною), ні українства, а вже під ніяким оглядом політичного українства. Ще недавно, після ризького трактату на сторінках „Слов-а Пол." дуже просто розвязував українську проблему Ст. Грабський. Він витягав руки до червоної Москви, пропонуючи їй спільну розвязку українського питання шляхом здавлення українського руху всіми розпорядимими засобами. Ст. Грабський відновив „програму" Лешка Борковського, що — мовляв — „нема Русі (себто України), єст тилько Польска і Москва". Беручи за основу ризькі границі й менш-більш однакове відсоткове відношення українців в Рад. Союзі і Польщі (тут і там понад 20 проц.), треба тільки дружно обєднатися полякам і москалям як двом державним націям, яких розєднувала на протязі історії лише Україна, а українська справа буде зліквідована **ad maiorem Poloniae et Moscoviae gloriam.**

Пропозиції Грабського чи там „Слов-а Пол." — очевидно, не з вини Кремлю — не могли найти широкого відгомону в Москві. Стихійна сила українського руху все більше проймає організм Рад. України, росте українська культура, ростуть політичні аспірації Рад. України, змагається потенція української економіки. Під напором цеї стихії в умовинах радянського життя Грабський втратив сподіваного союзника.

Тоді й санаційною шмінкою підмальоване „Слово Польске" зробило „поступ" у своїх поглядах. Воно вже не несує Наддніпрянської України.

„До України географічної і державної не маємо ніякої ненависти; навпаки, як з історично-традиційних, так і побратимчих оглядів маємо для неї щонайменше тільки живої й сердечної приязни, що наші Уидівці. Можна сміло твердити, що велика більшість наших сепаратистів (яка тієї України ніколи не бачила й її не знає) не має стільки реальних й ідейних причин симпатизувати з Україною, що маса поляків, яка від віків сиділа й сидить на українській землі, з нею зросла і була для неї віджививлюючим джерелом культури. До культурно-ідейних аспірацій географічної і державної України відносимося теж з найбільшою прихильністю. Одначе та Україна як під оглядом природничим (?!) і географічним, так і під оглядом історичним і культурно-обичаєвим кінчається на нашій східній границі і всяка спроба переносити її поза граничні стовпи до Сх. Галичини чи на Волинь є роботою виключно політичною, штучною і нереальною. Тій штучній роботі з усею рішучістю протиставився увесь польський нарід і кожний уряд".

Тій поставі польського народу й уряду дав вислів волинський воєвода Юзевський, тій поставі ще окремо дав вислів уряд, „розвязуючи низку організацій „Просвіти" на Волині за протидержавну діяльність".

Поминаємо покищо всі ті одноагідні „вислови" польського народу й уряду, а зазначимо лише, що важко в кількох речевиях виявити більшу обмеженість і глупоту, як автори „нереальної доктрини". Їхня „прихильність" до Наддніпр. України („географічної і державної") є очевидно, наставлена на сподівану Україну, яка по польським надіям віддасть величезні простори своєї землі прогнаним революцією польським поміщикам, себто тим, що „ту Україну" краще знають, що від віків там сиділи й „насаджували" свою культуру. А хібаж не за те „насаджування" вони опинилися поза її межами?

Як ми вже зазначували, не будемо входити зі словопольськими „вченими" в дискусію на тему їх „реальних" чи „нереальних" увл. Бож життя нашого народу не розвивалося, не розвивається й не може розвиватися по лінії польських концепцій, ані по межам польської географії. Все те є очайдушно-глупі балачки недоварених політиканів, які можуть нам багато напакостити (про що свідчить розвязання „Просвіт" на Волині і переслідування „Луґів" в Галичині), але в основі вони не в силі нічого змінити в суті й напрямних українського життя. Тільки в одному годимося зі „Слов-ем Пол.", а саме, що не треба „переносити ту Україну до Сх. Галичини чи на Волинь", бо на Волині й в Галичині все був український нарід, є і буде, не зважаючи на „найреальніші" польс. плани. Власне Галичина, як український Піємонт, переносила свої ідеї й свою роботу на Наддніпрянщину. Єдиним, справді українським військом Центр. Ради були Січові Стрільці, зложені з галичан, єдиним надійним військом Директорії був поле (що зробив протигетьманський переворот), а опісля корпус Січових Стрільців, єдиним українізаційним елементом на Наддніпр. Україні були галичани, а й сьогодня там працює до 40 тисяч галичан, творячи українізаційну авангарду, працюючи в культурних, освітних, господарських і всяких інших установах. Коли Галичина є джерелом і розсадником України в найширшому розумінні того слова на широких просторах українських земель, то справді зайво „переносити ту Україну до Сх. Галичини і на Волинь".

„Пропаґанда православя".

„Слово Польске" в своїх антиукраїнських чи племінно-розвальних, а одночасно уніфікаційно-державних концепціях і планах нагадує поширений тип того злодія, що краде і горлає: „ловіть злодія!" В тій самій статті пише неосанаційний орган:

„Як-же спожалівня гідним стає положення сепаратиста, коли він пробує розвязати якусь справді реальну проблему, що виростає перед їх ідеольогією. На іншому місці вищшого видання нашого органу найде читач саме таку спожаління гідну картину клопотів і карколомних помислів, з якими безнадійно бориться українська партія, яка з огляду на „небезпеку" латинізації і полонізації ані на хвилю не вагалася би зірвати з унією і раді би перейти на православя, хоч то знову погрожує русифікацією".

На „доказ" тих „клопотів і карколомних помислів" неосанаційний орган приводить відповідно спрепаровані у виривках статті д-ра А. Чайковського, друковані на сторінках нашого органу, під багатомовними написами: „Українці проти уніятської церкви. Орган УНД-а „Діло" пропагує православя".

Українці, що найшлися в межах Польщі, належать до двох церков: гр.-католицької і православної. Вирнанців одної й другої церкви є менше-більше однакове число. На протязі кількох століть православна церква на Україні була під впливом московського православя, відмінного від первісного українського. Знову уж гр.-кат. церква була під впливом латинства.

Уніятська церква вміла еманципуватися від латино-польонізаційних впливів і стала національною церквою галицьких українців. Той самий процес починає тепер переходити православна церква на українських землях.

Та в останніх літах уніятська церква, на яку з одного боку напирає воюючий латинство, а з другого боку намагається внести розклад відточене православя, переходить поважну кризу. В ній змагаються два світогляди: традиційний українсько-византійський з демократичним підкладом й диктаторсько-латинським і монархічним підкладом. Стая

Pr. 3 8/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysluchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 45 poz. 398 Dzup dokonane dnia 1. września 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 194 z dnia 1/IX 1928 z powodu że zamieszczony w tem czasopiśmie artykul pt. „Wisty z kraju" z wiersza w subie znamiona występku z art. 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. V. 1927 Nr. 45 poz. 399 b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 1. września 1928 r.

Mayer

справ в уніятській церкві є схожий в меншому розмірі до боротьби, яка — підсичувана зовні — панувала в українській церкві за часів старої Польщі між православієм й унією. Суперечність цих двох принципів обезвладнила уніятську церкву і в деяких околицях (головно на Лемківщині) створила податний грунт для насаджування православія. Підтинане й ослаблюване на своїй питомій території боротьбою між старими російськими впливами і новітніми українськими з одного боку, а польською унією з другого, воно кидається на уніятський терен, бажаючи створити позірні факти своєї живучости.

Не будемо скривати того, що кріза істнує в уніятській і в православній церкві. До тієї крізи багато причинилися польські чинники. Зовсім природно, що українські громадські чинники в покатастрофальному періоді, який своїм тягарем лиг на всі ділянки українського життя під Польщею, не мають ні змоги, ні сили розвязати в повному обємі церковне питання згідно з інтересами українського народу. Коли ставша Польща, розпоряджаючи всіми засобами державної влади і силами єдинокермуючої шляхетської верстви, не могла розвязати церковного питання на українських землях, навіть в часах Жигмонтівського „золотого віку", то тим більше не під силу ця розвязка українському громадянству в умовах життя під Польщею. Очевидно, ми далекі від пропаганди православія в Галичині, як і пропаганди унії на північних землях — тим більше, що унійну пропаганду взяла в свої руки латино-польська церква, відгороджуючи північні землі від гр.-кат осередка в Галичині.

Відкання „Слов-а Польск-ого" над станом церковних справ на українських землях під Польщею, станом — до речі кажучи — спричиненим Ст. Грабським і К-о (як і в шкільництві), та викликування позорів, немов то наш орган пропагує православія, має на меті пхнути українське громадянство у вир релігійної боротьби, щоби в каламутній воді ловити рибу. Можемо впевнити слово-полістів і їх прихильників, що тієї приємности ми їм не зробимо.

Хто не вписав ще своєї дитини до приватної школи „Рідної Школи" — нехай зробить це негайно. — Ніодна українська дитина не сміє пропадати в чужій школі!

Для загального заспокоєння.

З приводу поголоски про розвязання „Просвіти".

Львівська польська преса з 19. вересня п. р. принесла з Варшави ляконічну вістку про розвязання Т-ва „Просвіти", за його нібн то „високо протидержавну діяльність". Нашим громадянам, зокремаж усім тим, що вважають себе патріотами, ця польська пресова качка спричинила немало клопоту. Всі вони малощо не повиходили зі себе, малощо не потратили нервів на віки тільки тому, що горячо і глибоко вірять у все те, що їм до вірування подає польська і жидівсько-польська преса. Обставина, що ні в одній українській газеті не було й згадки про це „розвязання" — наших „патентованих" патріотів не переконала у безпідставности інформацій" польської преси, але навпаки укріпила в них віру в непомильність та правдомовність польської преси, яка — до речі кажучи — є єдиним кормом для „патріотичного" їхнього духа.

Отверезівши та прийшовши до себе після першого розторощуючого враження задзвонили вони в телефони, задзвонили у Львові, задзвонили і на провінції. Деякі дзвонили по кілька разів, бо не вірили ні запевненням канцелярії „Просвіти", ні членам Виділу Т-ва про те, що „Просвіта" не розвязана і що вістка польської преси є звичайним непорозумінням. „Не може бути — запевняли — таж у „Поранній", „Хвілі" та „Дзеннику Людовім" виразно написано, що „Просвіта" розвязана!" — Ні! — приходилось відповідати та кидати телефонічною трубкою, щоби перервати „симпатичну" розмову. — Така бачите, в нас сила віри... в польську пресу!

Ще й досі деякі не вірять у те, що львівська „Просвіта" істнує і далі телефонують з провінції за інформаціями у справі „розвязання"! На тому місці й цею дорогою заспокоюємо всіх **ствердженням факту, що львівська „Просвіта" (централя) досі не розвязана, та що вона працює цілком справно, готовлячись до святочних обходів шістьдесятих роковин свого істнування.**

При тім слід зазначити, що краще булоб, як що наші громадяни, в тім і всі патріоти, менше переймалися інформаціями польської преси, а більше вірили своїй пресі, яка чейже такої події як розвязання „Просвіти", не моглаб поминути мовчанкою. Але щоби заспокоїти при тім і цікавість читачів, слід нам спинитись над питанням, звідки взялася така вістка в польській пресі? — Ще на весну п. р. розвязала польська влада „Просвіти" у Рівнім та Дубні на Волині. Про те ми своєчасно широко писали. Оба Т-ва внесли рекурс проти розвязання до Міністерства Внутрішніх Справ. Міністерство поладнало рекурс аж тепер і розвязання обох названих товариств затвердило. Репортери польської преси, ласі на сензації, виснували з такої полагоди цего рекурсу розвязання „Просвіти" взагалі. Ось і вірна інформація польської преси.

Плоди пера Франца Йосифа I.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, вересень, 1928.

I.

Появилася цього літа на тутешньому книжковому ринку тай стрічається з доволі живою цікавістю книжка Отта Ернста „Франц Йосиф в інтимности"*. Це переклад з німецької мови; в оригіналі він названий: Франц Йосиф I. у своїх листах". На підставі дослідів у домашньому „Надвірному і Державному Архіві у Відні" (Наклад „Рікола", Відень, 1924). Німецьке видання читали ми, чи то пак, більш-менш уважно листували, недовго після його появи: воно було і цікаво і забавно. А що сьогодні тутешні ґазети теж говорять про французьке видання цієї книжки, то закортіло й нашого кореспондента розповісти про неї дещо й нашій публиці.

Зпоза зладженого Ернстом вибору листів і записок передостаннього австрійського цісаря проглядає до нас обличчя цього володаря: нічого орлиного в цій душі не було — це душа радше доволі мірна, середна, та пересякнута почуттям королівського достоїнства; це робітник точний і пильний, який радо запускається у найменші подробиці; при цьому він дуже владний і твердий еґоїст.

Протягом 60 років свойого володіння Франц Йосиф мав звичку рішати все на письмі, нетільки тому, щоб мати перед собою чорним на білому предмет своїх роздумувань і рішень, а й тому, щоб усе те могло точно зберігтися в тайних цісарських архівах.

Таким чином історик знаходить тепер усі акти публичного життя цісаря і всі події його приватного життя записані, година за годиною. Телеграми, листи, прикази, запити, привіти, кондоленції, припорученя всяким безчисленним двірським будівничим, урядовцям і другим (незчисленним), прикази намісникам, рішення про милість, то-що — все те має тепер історик всуміш перед своїми очима. Пре цікава суміш.

* Мимоходом: яким словом добре і точно віддати по українськи французьке іntime, intimité?

II.

Раннім ранком (5 або 6 година) цісар ставав з ліжка і зараз-же сідав за свій стіл. На столі цьому він знаходив великий лист паперу, пришпилений до бюрка; на листі цьому цісарський прибічник каліграфічно списав програму дня, мінута за мінутою занять Його Величности: пригадки іменин, які слід привітати, записки про недужих з цісарського окруження, про проект закона, яким займаються міністри, про здавлення робітничого страйку, то-що. Ціла скарбниця всілякої всячини, з усіх можливих ділянок — дипльоматичної, адміністраційної, фінансової, родинної і якої хочете.

Серед тієї безлічи паперів кілька проблесків комізму, діймаючого, дарма що мимовільного: небагато та все таки. Ось наприклад, одним почерком пера, супокійним, майже каліграфічним, написані дві телеграми, одна до цісаревої Елисавети, друга до пані Катерини Шрат, віденської акторки, в той час дуже відомої приятельки цісарської:

До І. В. Цісаревої Австрії, в Корфу. Тільки що приїхав до Будапешту, в знаменитому здоровлі. Погода дуже гарна і холодно. — Ф. Й.

Пані Катерина фон Кіс-Шрат, в Ішлі. Чи приїхали Ви щасливо до Ішлю і як почуваєтеся? — Ф. Й.

Своїй дружині Франц Йосиф пересилає телеграфічно вістку про своє здоровля: від своєї приятельки він просить вістки про її здоровля. Як вам це подобається?

III.

Правду сказати, то цісарська пара була зложена з двох крайно ріжних частей. Він — до дна душі міщух, практичний, зрівноважений, без вразливости, глухий на все, що торкається мистецтва або якихось вищих поривів душі, — перший урядовець свого цісарства, найбільш здисциплінований, нездатний до пристрастей. Вона — коронована пані Боварі, невдоволена і крайно вразлива; те, що називається „артистка з роду" („артистка" в значінні протиміщанської богеми): одна з черги тих жінок, яких „не зрозуміли" і яких можна подибати по всіх кінцях світа, під усіми підсоннями.

Нехай святі вас боронять поластитися на таку „непонятую" жінку; із стріч з такими „артистками" зароджується чимало родинних трагедій, які іноді кінчаються драмою, іноді — водевілем.

МИКОЛА ПАРФАНОВИЧ.

3)

З моїх шкільних споминів.

(З нагоди 200-літнього ювилею істнування І. гімназії в Станиславові.)

З черги перейду тепер до нашого германіста, пок. Котецького. Був це буковинський поляк, людина палка, з рудою бородою і гострим зором. Нездужав на легені і ця недуга підносила ще тільки його нервовість та доводила нераз до ярких виладувань. Володів знаменито своїм предметом, німецькою мовою, і цього самого вимагав від нас учнів. З шкільного підручника задавав цілі сторінки на одну лекцію, домагаючися вивчення їх на память, щоб учні засвоїли собі точне знання цеї мови. Крім шкільного підручника або німецьких клясиків вимагав перероблення приватної лектури та дбайливого опрацювання задаваних ним письмених тем. Хто хотів би був відповісти цим вимогам нашого германіста, мусів би був половину свойого часу присвятити цьому предметові, занедбуючи очевидно інші, не менше важні шкільні предмети. На тлі переддовування науки німецькою мовою виринали у нас нерідко важкі труднощі, які супроводжали учня через усі головні конференції аж до промоції, на якій у присутности директора, що жадав вільного переповідження уступу своїми словами, покінчувався „безкровно" конфлікт учня з учителем в хосен першого. На годині Котецького балакалось виключно німецькою мовою. Я не чув ніколи від нього одного слова по польськи чи по українськи. Нашою мовою він володів мабуть дуже добре і ставився до українських учителів і учнів прихильно, бував залюбки на наших екзортах, любуючися в нашому церковному співі. На годині, попавши в нервове піднесення, виладовував цілий свій багатий лексикон глумливих, нерідко й грубих слів на голову заскоченої жертви, питаного ним учня. Своїми вимогами та строгістю достроювався до істнуючої в станиславівській гімназії важкої системи.

В самому центрі учительського збору вистає ще сьогодні в моїй памяти спартанська стать духовника-катехита, Івана Литвиновича. З першого вигляду сухий, невбічливий, але в слабкім тілі цього вчителя скривалося джерело людяности, доброти серця, щирости та милосердя. Він був опікуном і оборонцем української молоді і він одинокий із усіх українських учителів мав вплив і значіння як у директора, так і в усіх учителів, вихіснуючи їх в хосен нашої, під обухом важкої шкільної системи страждаючої молоді. Не одному з нас урятував він перехід до вищої класи, не одного, що захитався, піддержав він словом і ділом. З приводу його смерти в 1926 р., присвятив я йому на цьому місці обширніший спомин, характеризуючи ближче його учительську діяльність серед толішніх шкільних відносин.

Обмежившись тут до повищих головних рис покійного катехита, переходжу до загально відомого старшому поколінню, нашого натураліста Івана Верхратського. Кажуть, що людина, яка присвячує себе всеціло пізнанню природи і її творів, відривається від свойого власного життя, попадаючи з боку особистої культури в дивоглядну відсталість. Знаємо цих типів, зображуваних гумористичними сатирами та малюнками. Натураліст виходить на лоно природи, вдивлений в її твори і забуває про себе, про своє істнування. Цей момент вихіснують урвителі-хлопці, які природникові, що на вид жаби попав у „природне" захоплення, роблять безкарно ріжні фокуси. Таким менш-більше пригадую собі нашого Івана Верхратського на природничій „екскурсії" з нами хлопцями-учнями в підміських околицях Станиславова. У витертих, старих, звідно підкочених, без огляду на дійсну потребу, штанах, в такому самому довгому сурдуті і в широкому соломяному капелюсі на голові, вириджував село покійний наш учитель весною і літком з юрбою своїх учнів на ексурсії серед природи, пошукуючи за її особливими творами, головно комахами і метеликами, та збираючи при тій нагоді від місцевого населення побутові назви до природничої терміньольогії. Одних і других призбирав він за час свойого учителювання в богатьох гімназіях Сх. Галичини великі колекції, продаючи призбирані комахи і метелики до ріжних природничих, західно-европейських кабінетів. Тільки призбираної терміньольогії не вдалося природникові В. як слід вихіснувати, бо це не було його ділом, а ділом скорше фільольога.

В. як учитель не був надто вибагливий. Вистало прочитати лекцію з книжки та піти раз, два з ним на екскурсію, зловити яку цікаву комаху, а успіх у нього був запевнений. Поза своїм предметом не цікавився він зовсім життям української молоді і ми знаємо й шануємо його тільки як українського природника. Пробував він, правда, перейти й на літературний шлях, видаючи в Станиславові місячник „Денниця", та вона, вийшовши з-під руки природника, була присвячена більше природі, ніж літературі і не зуміла зацікавити ширшого загалу громадянства. По першій, невдалій спробі літературної праці залишив він її зовсім до кінця свойого життя.

Зазначу ще, що В. був довгі роки старим юнаком, що разом з його наукою впливало на його особисті нормови. Щойно в пізнішому віці оженився він та перейшов до Львова до академічної гімназії, де покінчив свою многолітню учительську карієру, виховавши цілі покоління.

(Продовження буде.)

Франц Йосиф очевидно ніколи не „зрозумів“ своєї жінки. І як він міг був її зрозуміти? А все таки він поводився з нею з ввічливістю і дотуранністю, яка ніколи не ослабала. Ніколи не ставав він поперек фантазій цісаревої — хоча бог зна, які вони йому були чужі і чудні. Бувало навіть, він силкувався перемогти свою власну вдачу, вийти зі свого темпераменту, і полинути в простори, застережені Єлисаветі, в простори „поезії“. В Мірамарі напр. він спромігся на таку телеграму до неї:

Чудесною погодою щасливо сюди заїхав. Думки мої є коло Тебе і супроводжають Тебе по синьому озері“.

Отто Ернст впевняє, що читаючи цю телеграму, заблукану поміж сухими депешами „діловими“, він не міг не уявляти собі, що того дня, перед висилкою цієї поетичної телеграми, Франц Йосиф знайшов був на приладженій пробічником програмі занять ось яку пригадку:

Написати поетичну депешу до Сісі. Сісі — так називається в паперах Франца Йосифа його дружина Єлисавета.

IV.

Поміж усім цим сірим і вбогим багатством ріжноманітної всячини попадаєте раптом на одну автографну записку, яка — одна-єдина — здалека торкається й нашої справи. На стороні 295 німецького видання знайшли ми ось яку власноручну записку:

Цісар до графа Таффе (шифрою).

Архиепископ Сембратович на мій рішучий зазив вручив мені своє зречення.

Поведення його було відповідне і слухняне. Прошу дати графови Потоцькому вказівку, щоб вплинув на галицькі часописи, щоб вони злорадно про цю справу не писали і щоб не підношено тріюмфального крику. — Ф.

Зайве додавати, що мова тут про бідолашного митрополита Йосифа. Як не як, а ця записка Франца Йосифа сама собою симпатична: церковний достойник відчинився і цісар-батько не забуває, що треба зощадити бідолашньому ще дальшого приниження...

Більше в книзі Ернста немає нічого, що торкалосиб безпосередно нас, нашої країни, наших земляків. Але книжка ця — тільки хрестоматія, тільки вибір із писань Франца Йосифа, і зроблений не з історичними, а з психольогічними мірами. Нема найменшого сумніву, що в скриті оригінальних цісарських паперів є чимало дечого, що відноситься до Галичини, до поляків, до нас. Мабуть там є слід також того фатального Adieu, Meine Herren? Може є також оригінал тої польсько-габсбурської угоди з 1867 року, якою віддано нашу нещасну Батьківщину на пашу полякам? Може там знайдеться й пояснення того сенсаційного послання, яке Шперт 1913 року передав українському клюбові у Відні, з нагоди військової дебати? Може ще дещо цікавого, що дало би ключ розуміння невияснених досі загадок?

Невже не знайдеться у Відні хтось компетентний, що зумів би вибрати з тайних записок Франца Йосифа матеріяли до розвязки презважних питань нашого недавного минулого?

В. П.

За океаном.

Представник „Рідної Школи“ приїхав до Америки.

Дня 25-го серпня приїхав до Ню Йорку представник „Рідної Школи“ зі Львова, п. Лев Ясінчук. Д. Ясінчук з доручення „Рідної Школи“ має обїхати українські громади у Злуч. Державах і в Канаді і звернути українському громадянству теперішнє становище „Рідної Школи“ в Галичині та заапелювати за впливовішою поміччю. „Рідна Школа“ в краю завсіди була близька серцю українців і українок у Злучених Державах і в Канаді і вони давнина на Великдень і Різдво збирають жертви на ратунок української школи і нашої дітвори в рідному краю перед спольщенням. „Рідна Школа“ сповняє велику місію в українізації наших міст, а що старий край по війні [illegible] і [illegible], по повені, голоді і [illegible] грізних тучах не може дати потрібних засобів на свою „Рідну Школу“, [illegible] українського громадянства в Злучених Державах і

в Канаді. Нема сумніву, що американські українці відізвуться зі щирим серцем і щедрою допомогою на цей зазив. А цим докажуть рідному краєві, що у хвилях горя має союзника в братах за морем. Бажаємо відпоручникові „Рідної Школи“ в Америці якнайкращих успіхів у його праці і сподіємося, що він зорганізує як слід збіркову акцію серед наших земляків за морем, щоби „Рідна Школа“ могла нарешті станути кріпко на ноги і сповнити без перепон всі свої завдання.

На „Дім Українських Інвалідів“ у Львові.

З американської „Свободи“ довідуємося, що в Злучених Державах ведеться жива акція з метою приєднати 100 українських громадян, які зложилиб по 100 долярів на будову „Дому Українських Інвалідів“ у Львові. Започаткував цю акцію, як ми вже подавали, відомий нюйорський бизнесмен К. Лисюк. З тих чисел „Свободи“, що по довшій перерві до нас наспіли, бачимо, що досі вже 12 громадян зложили на будову „Дому Українських Інвалідів“ по 100 долярів, бракує отже ще 88 таких жертводавців. „Свобода“ вірить, що вже не треба буде довго ждати на дальших 88 жертводавців та що в короткім часі буде пишатись у Львові величава народня будівля з написом: Дім Українських Інвалідів, побудований жертвенністю американських українців. Жертви на „Дім Українських Інвалідів“ у Львові посилають американські патріоти через Обєднання. — Незалежно від тих 100-долярових жертводавців збираються жертви на українських інвалідів по цілій Америці. Так прим. з оголошеного д-ром В. Клодницьким виказу у „Свободі“ виходить, що Філядельфійська Січова Округа зібрала в своїму районі через колекторів на „Дім Українських Інвалідів“ 307.50 долярів. Виказів поменших сум в Американській пресі дуже богато.

Збірка на шпиталик і захист у краю.

В тій-же „Свободі“ находимо виказ жертвовавців у Шикаґо, Ілл. на шпиталик і захист для ремісничої молоді у Львові. Збірку перевела п. М. Говиковичева з доручення Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю. До 9. серпня н. р. зібрала п. Говиковичева в Шикаґо, Ілл. 558.93 дол.

Український банк у Клівленді.

Економічна організація наших заокеанських земляків виказує чимраз більший розвій. Ось український банк у Клівленді („Ди Юкрейнієн-Американ Билдинг енд Лоен Ессоссієйшен“), заложений на кооперативних основах в 1915 році, виказує нині поверх пів міліона долярів майна і має власний дуже гарний будинок. Цей банк дає українцям позички на будову або закупно домів, склепів чи інших підприємств і тому не диво, що понад 1.000 клівлендських українських родин побудувало собі або купило свої власні доми. Так завдяки українському банкові українці у Клівленді гордяться тим, що мають більше своїх власних реальностей, як якабудь інша українська кольонія в Злучених Державах (а є їх понад 100). Місцеві й доходячі українці складають у цьому банку також свої ощадности, хоч, на жаль, не всі. Українські мешканці Клівленду — це переважно робітники, які в поті чола працюють на свій насущний хліб головно по великих сталевих фабриках, якими Клівленд славиться.

Український Співацький Союз в Америці.

Колишній капельмайстер У. С. С. і композитор Михайло Гайворонський пропагує на сторінках „Свободи“ створення „Українського Співацького Союзу Злучених Держав Америки“. Мета Союзу: допомога в організації українських хорів і пропаганда української пісні між [illegible] чужими.

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд у Калуші. — Народній Зїзд судового округа Войнилів. Вічевий рух. Народнє життя в повіті. Організаційні вимоги. Посів д-ра Курівця.

Дня 15. серпня відбувся в Калуші Повітовий Народній Зїзд, в якому взяло участь понад 700 делегатів зі сіл. Зїзд отворив голова Повітового Народнього Комітету д-р І. Созанський висовуючи значіння УНДО у змаганнях нації. Зїздові проводив о. декан Зарицький з Войнилова, секретарював п. Іван Коцоль з Новиці. Звіт з діяльности уступаючого Повітового Народнього Комітету зложив д-р І. Созанський, а звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації зложив посол Антін Максимович. На питання, порушені в дискусії, відповідав посол М. Струтинський, при чому обговорив теж організаційні справи повіту, а зокрема справу шкільну. В оживленій дискусії забирало голос богато громадян. Зїзд одобрив діяльність управи партії та Парляментарної Репрезентації, висловлюючи їм повне довіря. Вибрано Повітовий Народній Комітет, якого головою став д-р І. Созанський. Зїзд пройшов у піднесеному настрою, хоч не обійшлося без такого інциденту: на салю нарад передістався один сельробівський агітатор і пробував спричинити галабурду. Селяни делегати заявили йому: „дозволяємо прислухуватися нашим нарадам. Може чого навчишся, але авантуруватися не дозволимо і викинемо, коли не будеш сидіти тихо“.

Дня 12. серпня відбувся Народній Зїзд войнилівського округа у Войнилові (до недавна осідок суду) істнувала від часу повстання Національно-Демократичної партії окрема партійна організація судового округа, покликана до життя на внесення покійного о. Палієва з Перевізця. На чолі цеї організації стояв через цілий час Юрко Гаджаровський. Тепер після знесення суду у Войнилові виринула справа скасування окремої організації, однак Народній Зїзд дня 12. серпня вирішив зберегти окрему політичну організацію Войнилівщини, як помічний орган калуського Повітового Народнього Комітету. Зїздові проводив п. Микола Дурбак, секретарював п. Василь Кондрат з Томашівець. Реферат про діяльність партії та організаційні справи виголосив посол М. Струтинський. Після короткої річевої дискусії вибрано Народній Комітет, якого головою став п. Микола Дурбак. На прикінці посол Струтинський в імени Центрального Комітету зложив горячу подяку п. Ю. Гаджаровському за його довголітню працю на становищі організатора Войнилівщини.

Посол М. Струтинський відбув у Калущині цілу низку справоздавчих віч, на яких поруч звітів з діяльности обговорював організаційні справи та збирав матеріяли про надужиття ріжних органів влади. Досі відбулися віча в отсих місцевостях: 4. VIII. в Голині, 7. VIII. в Мисловій, 12. VIII. в Томашівцях, 14. VIII. в Медині, 19. VIII. в Бережниці Шляхотській і в Завою, 26. VIII. в Підмихайлю і в Студінці, 28. VIII. в Рівні, 9. IX. в Негівцях і в Зборі. Намічено дальші віча у кількох місцевостях. Таким чином вічевий рух обійме цілий повіт. Віча відбувалися головним чином під голом небом і брали участь у них також громадяни сусідніх сіл.

Дня 2. IX. відбулося в Підгірках величаве кооперативне свято з нагоди посвячення читальняно-кооперативного дому. На цім святі промовляли д-р Іван Созанський, п. Г. Бариш, посол М. Струтинський, о. Чорнега зі Студінки і о. Майорчак з Калуша. В імени підгорецьких громадян дякував промовцям місцевий діяч п. Франко.

В Калущині гарно розвивається кооперативний рух (на 67 сіл повіту є кооперативи в 47 селах). В останніх часах калуський Повітовий Союз Кооператив зробився теж центром для Долинщини. Читальні „Просвіти“ є майже у всіх селах. Черговою ударною справою Калущини є розбудова „Лугів“ та „Соколів“ та основування кружків „Сільського Господаря“. До цього є в повітовому центрі окремі референти.

Дня 4. VIII. відбувся в Калуші величавий фестин, який приніс „Рідній Школі“ около 700 зол. доходів. На жаль, фестиновий рух не обняв цього літа сіл повіту. До речі: Калущина має дуже добру селянську оркестру в Хотіні (дир. Когут) і добрі аматорські гуртки в деяких селах.

Пекучою справою політичної організації калуського повіту є заснування Народньої Канцелярії, яка проводилаби систематичну політичну організацію по селах, переводила реєстрацію членів партії, вела постійну і планову правну пораду. Це остатнє дуже важне. В богатьох селах великі шкоди роблять ріки, а також дичина, а до цього долучується довга низка зловживань з боку ріжних органів влади.

Вкінці слід піднести, що в Калущині народня праця по селах спирається головним чином на селянах-діячах. Калущина під цим оглядом має стару традицію з часів довголітнього проводу д-ра Івана Курівця, який від перших початків своєї діяльности у Калущині виховав собі по селах провідників-селян і на них спирався у своїй організаційній акції. Тому Калущина не переживала в останніх роках так різко кризи в життї сільської інтелігенції, як інші повіти. В повіті є тепер кількох активних священиків і кількох учителів. А всеж організаційні успіхи у повіті поважні, хоча повіт бідний та ще в додатку тяжко підірваний виливами гірських рік.

По широкому світі.

Берлінський райхстаг на письменне домагання 5000 виборців прийняв закон про заборону будови панцирників і кружляків.

Еміграційна Комісія Канадійської робітничої партії заявила протест проти висилки в Канаду безробітних англійських шахтарів, бо нема певности, чи вони найдуть тепер там хліборобську працю.

Шведські соціялісти зазнали при останніх виборах невдачі. Вони втратили досі 7 мандатів.

Китай робитиме ще заходи, щоби дістати постійне місце в Раді Ліги Націй.

З Білгороду повідомляють офіціяльно, що югославянський уряд признав новий уряд Альбанії.

Ріжні вісти.

НОВИЙ ЛЬВІВСЬКИЙ УРЯДОВИЙ КОМІСАР.

На внесення воєводи Голуховського професор львівської політехніки д-р інж. Отто Надольський іменований урядовим комісарем м. Львова на місце Стшелецького. Іменування буде оголошене на днях. Акт відкликуючий Стшелецького зі становища уряд. комісаря відійшов уже з міністерства внутрішніх справ до львівського воєвідства. Інж. Надольський задержава далі професуру у льв. політехніці і нагляд над сх.-галицькими кліматичними місцевостями.

ПОС. БОГОМОЛОВ ВІДКЛИКАНИЙ З ВАРШАВИ?

З офіціяльних большевицьких кол у Москві зачувати, що в найближчому часі буде відкликаний представник уряду СРСР у Варшаві Богомолов. Недавно уряд СРСР відкликав свого торговельного представника у Варшаві Лізарева. Крім того мають відкликати кількох урядовців торг. представництва. Як кандидатів на становище большевицького посла у Варшаві називають: члена колегії при комісаріяті для закорд. справ у Москві Стомонякова і бувш. посла СРСР в Ризі Льоренца.

ВОЄВОДА ЮЗЕФСЬКИЙ У ПРЕМ. БАРТЕЛЯ.

Премієр Бартель приняв на авдієнції волинського воєводу Юзефського в звязи з його промовою про „польсько-українське співжиття на кресах“ та в звязи з атаками народової преси на воєводу Юзефського за цю промову.

АНГЛ. ПРЕМІЄР У ПАРИЖІ.

До Парижа приїхав інкогніто англійський премієр Болдвін із жінкою.

В ГРУДНІ ЕВАКУАЦІЯ НАДРЕНІЇ.

Канцл. Мілер приняв на авдієнції нім. амбасадора у Парижі фон Геша й обговорив із ним положення, яке витворилося після женевських конференцій та дальшу дипльоматичну акцію в справі евакуації Надренії. Опісля з президентом Нім. Банку обговорював канцлер справу управильнення репараційних сплат.

„Фос. Цтг.“ довідується, що звиняні держави на письмі з акуп. державами перед грудневим засіданням Ліги Націй зроблять такі поступки, що в Женеві осягнуть в устних переговорах остаточну полагоду справи.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·10, канадійський долар 8·[illegible], чеська корона [illegible], австрійський шилінг 1·25·33—1·25·75, румунська лея [illegible], французький франк 0·34·50—0·35·30, швайцарський франк 1·71·20—1·71·72, фунт штерлінґів 43·[illegible]—43·[illegible], радянський червінець [illegible].

НОВИНКИ

— **Перше українське Свято Жнив** улаштовує філія Т-ва „Просвіта" ім. Маркіяна Шашкевича на повіт Львів у неділю, дня 23. ц. м. на новій площі читальні „Просвіти" при вул. Крупярській ч. 15. Свято получене з „Великою Народньою Забавою". Початок в год. 2-ій попол. На випадок непогоди Свято і „Народня Забава" відбудуться в салі читальняної домівки.

— **З Господарської Академії в Подєбрадах** дістаємо таке офіціяльне повідомлення: На весні року 1928 Ректорат Української Господарської Академії оповістив про новий впис до Академії на академічний рік 1928-29 на всі три факультети. Цей дозвіл на впис Міністерство Хліборобства влітку відібрало, рекомендуючи петентам що мають матуру, записуватися до чеських високих шкіл, а без матури, записуватися або вільними слухачами, або студіювати в інших спеціяльних школах хліборобських. Всі заходи Президії Академії щодо поновлення дозволу на прийняття студентів до Академії в академічному році 1928-29 не мали позитивних наслідків. Тому вписів на перший курс Української Господарської Академії в академічному році 1928-29 не буде. На інших курсах (2, 3, 4) на всіх факультетах навчання почнеться 1. жовтня ц. р. і буде провадитися нормально. — В. о. Ректора Академії: Проф. Б. Іваницький.

— **Львівська темна хроніка.** Арештували міжнародного бандита Шварца-Гельбера, що в серпні зорганізував ограблення в білий день кушнірської крамниці на вул. Боїмів 18. Шварц-Гельбер записаний у поліційних актах Відня, Праги, Лодзі та Торуня. Його два спільники Шпріцер і Лев попали у холодку разом з ним. — Управитель кіна „Утіха" відповідатиме за побиття 15-літнього гімназиста, який просидівши програму, лишився ще на другий сеанс, щоби краще її запамятати.

— **З людського звіринця.** У Ржеснії Польській біля Львова 18-літня дівчина Сарнек убила сокирою вітчима Гурського, коли той пробував її зласилувати.

— **На селі недобре.** 6 парубків із Зашкова засудив львівський суд від 6 міс. до року за вбивство свого товариша Лясковського. — У Козовій (Бережанщина) арештували мандрівного шарлятана Петра Барана, що грає ролю чудотворного лікаря і видурює знахорством доляри від селян.

— **Добра історія.** У Варшаві почалась перед військовим судом розправа проти 17 старшин на вищих становищах, обвинувачених у зловживаннях, крадіжі та фальшуванні документів у військовім географічнім інституті. За державні гроші варшавські старшини вели веселе життя з легкими дамами. У процесі покликали 200 свідків.

— **Королі воздуха.** Німецькі летуни Гюнефельд, Ліндер і Лянгріх відлетіли через океан. — Еспанський летун майор Моля, що пробував побити рекорд висоти на бальоні, розторощений.

— **Легкі чудеса.** На Волині від довшого часу ходять між населенням чутки про те, як по сільських церквах і хатах відновлюються чудесним способом старі ікони. Влада, що зацікавилась цими подіями, мала ствердити, що деякі хитрі селяни відчищували брудні ікони нафтою та піском і збирали за це гроші від наївних, що йшли оглядати „чудо".

— **Ріжні вістки.** В Австрії завели новий докторат: д-р фармації. Фармацевти, що схочуть мати цей титул, будуть приневолені доповнювати свої студії і писати наукову розвідку. — У Білгороді почався 16. конгрес російських учених, що живуть на еміграції. — В Єгипті 22 випадки чуми, у тому 8 смертельних. — Директор фабрики динаміту „Нобля" в Грацу Адальберт Вільковевський скінчив самовбивством від динаміту; мотив смерти невідомий. — У Буенос Айрес померла 23-літня парижанка, Аніс Сурс, що кілька літ тому дістала нагороду „найкращої жінки Франції" і з цієї пори виступала в кіні. — У Злучених Державах почнуть на днях будувати великі повітреплави, в двоє більші від „Льос Анджельос". — Французький інжинір у Каліфорнії Моріс Поаріс, сконструював новий тип ракетного літака. Літак порушуваний 86-ома ракетами, може викликати переворот у дотеперішній повітреплавній техніці.

— **Рекорди.** У львівських арештах сидить від учерашнього дня майже 100-літній старець Іван Лукін, уроджений злодій, що має за собою яких три сотні засудів. — У франц. місті Сабль Д'Ольон зорганізували оригінальні перегони: кельнерів місцевих кавярень. 12 із них у фраках, з тацами, де стояли повні склянки лікерів, бігли вулицями. Переможець добіг до мети не проливши ні одної краплі. — В околиці Вердена залізничий урядовець Тібу, 70-літній старець, вибрався на лови і положився втомлений на ніч у лісі під дерево; на третій день його найшли неживого, обліженого муравлями. — В еспанськім селі Сан-Вічenте померли цими днями дві сестри близнячки в 60 р. життя одночасно. Вони мали все життя ті самі звички, ті самі одночасні недуги, вийшли в той сам день замуж і в той сам день померли їхні чоловіки.

— **Літературний куток.** Помер у Парижі визначний критик і соціольог Жан Бордо в 80 р. життя. Він був членом „Академії моральних і політичних наук" і цікавився все життя німецькою фільософією та ідеями російських революціонерів. Бордо видав цілу низку студій про ідеї XIX. століття аж до недавньої „Толстой, Ленін і російська революція". — Цими днями помер в автомобілевій катастрофі італійський письменник Італьо Свево (його дійсне прізвище Етторе Шміц) урodж. в 1860 році. З його повістей найбільше відомі „Одно життя", „Старість", „Зенон".

— **Україна в альманаху Ґота.** 165 літ виходить у Німеччині „Альманах Ґота", де списані імена коронованих голов, суверенних европейських та американських урядів і весь штаб звязаних з ними достойників. 164 роки не було в цій царсько-королівсько-володарській книзі України. Аж попала тепер. І неабияк! Після офіціяльної частини, поруч неіснуючого уряду Чорногори пишеться такий-же уряд „Української Республики"... Андрія Лівицького. Яка це корисна книжка! Бодай наші земляки (коли не чужинці!) довідаються, що „шефом мезон мілітер" є полковник Виговський, начальником відділу сердюків президента полк. Чеботарів, міністром внутр. справ Лотоцький, протопресвитером морського (!) і военного духовенства о. Пащевський, від 1926 р. міністром закорд. справ став на місце князя Токар-Токаржевського проф. Шульгин, а військовим замісць Юнакова — Сальський. Видко, що українці варшавської орієнтації втративши все, не втратили ще одного: „малоросійського" гумору.

— **Чудесні панчохи.** У Льондоні появились у продажі жіночі панчохи, що мають незвичайний успіх. Їх прикмета в тому, що вони кидають тінь, яка зменшує в очах посторонніх занадто грубі лидки або побільшує занадто худощаві. Таким робом кожна жінка може мати такі ноги, які хоче... по вподобі тих, яким хоче подобатись. Одним словом винайшли ще один спосіб нового розчарування для мущин.

— **Білі проти чорних.** В Аделяіді (Австралія) повстав поважний конфлікт між кольоністами і чорношкірими робітниками. Мурини, зібравшись на віче, пішли юрбою на ферми кольоністів. Почався бій — 17 убитих. Білі поховавшись у „ранчі" відстрілюються. Але мурини мають перевагу. Коли кольоністи не дістануть підмоги, дикуни виріжуть їх усіх.

— **Два тижні з померлим** прожила одна старушка в Парижі. Коли помер її муж, Греффен, вона нікого про це не повідомила, бо була на-пів божевільна і вірила, що він лише заснув. Аж коли сусіди після двох тижнів не могли видержати від затхлого воздуху, що йшов від трупа і повідомили про це поліцію, справа виясилась.

— **Інститут Смітсона у Вашингтоні.** У Вашингтоні існує один із найбільших і найбагатших наукових інститутів у Злуч. Державах, т. зв. Інститут Смітсона. Назва його походить від прізвища фундатора, англійця Джеймса Смітсона, який ще в 1826 р. подарував у свойому смертному заповіті цілий свій маєток американському конгресові. В двайцять літ пізнійше в 1846 р. рішив Конгрес використати щедрий дар на будову згаданого інституту, який згодом заслужив собі на почесну назву „батька американської науки". Інститут, який причинився головно до розвитку геольогії, метеорольогії, ботаніки й етнольогії цікавиться всякими оригінальними дослідами у всіх галузях фізики і природних наук. Уладжує і фінансує наукові виправи до незнаних сторін земської кулі. Інститут фінансує всякі наукові досліди не тільки в Америці, але й за кордоном. Нпр. Шуман, німецький учений, дістав підмогу для студій над ультра-фіолетними проміннями. Управа Інституту видає також усякий науковий матеріял і розсилає по наукових інституціях цілого світу. При помочі свого інтернаціонального бюра інститут веде обміну науковим матеріялом між Злуч. Державами та іншими краями. Інститут листується з усіми закутниками світа і дословно відповідає річно на яких 5.600 запитів на всякі наукові теми. „Ті відповіди — каже секретар інституту, Чарльз Аббат — даються людям, які часом ледви грамотні, а також і найбільшим ученим світу".

— **„Новий Український Театр"** під дир. П. Карабіневича приїжджає до Львова на дві вистави дня 6. і 7. жовтня. 10-го жовтня театр покидає Галичину і переноситься на Волинь, де осідає на постійне. У Львові театр виставить „Гейшу".

— **Татри і друкарські чортики.** В ондішньому фейлетоні І. Кедрина п. н. „Татри" (з 16. ц. м.) було кілька прикрих друкарських помилок, із котрих найприкріші такі: Замісць: „навіть повоєнні еліти..." має бути: „повінь повоєнної еліти"... (залила Закопане); ідеться „ґуральською фуркою", а не „журкою", а старий ґураль, який має памятник у Закопаному, звався „Сабала", а не „Сабара". — Знову-ж у передовій статті того-ж автора п. н. „Сумерк ферій" (з 18. ц. м.), замісць „мірником судьби... редакторів" має бути „цудьги".

— **Звичайний Загальний Збір** Кружка „Р. Школи" ім. Б. Грінченка на Городецькому передмісті відбудеться дня 30. вересня 1928 в год. 3-ій попол. в салі хлопячої школи при вул. Городецькій ч. 95. — **Старшина.** 586 1—1

Театри.

Великий Міський Театр:

20-го г. 7·30 веч. „Лекше перейти верблюдові", комедія Лянґера (50% знижки).

21-го г. 7·30 веч. „Княжна Чардаша", оперетка, виступ Ельни Ґістедт.

Кіна.

„Аполльо": „Пожежа Галичини" (Переможець сердець).

„Лев": § 182 „Зневажена".

„Оаза": „Зрада в Галичині".

„Паляс": „Фальшівники міліонів" Гаррі Піль.

„Фатаморгана": „Справа при зачинених дверах".

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

Дописи.

БЕРЕЖАНЩИНА (**Справа громадської управи в Поточанах**). У громаді Поточани бережанського повіту, вибрано громадську управу ще 17-го вересня 1927 р. Відтак невдоволені вносили протести, але їх не уваглядено. За якийсь час староство в Бережанах поручило змінити асесора Онуфрія Яцишина мовляв тому, що він посвоячений з новобраним начальником громади. Громада сповнила волю староства і на місце Яцишина вибрано асесором Михайла Граба. Здавалося, що вже тепер все буде в порядку, бо староство заприсягло громадську зверхність, а наказний комісар Камінський передав урядування. Десь за три тижні прийшло зі староства „polecenie" перевести новий вибір громадської управи, бо члени управи є зі собою споріднені в першому і другому степені. Староста приобіцяв делегації здержати переведення нових виборів управи, а управі велів предложити метрики на доказ непосвоячення. Це діялося в понеділок. В середу приходить поліціянт з Біша, зганяє під багнетом усіх радних, щоби вони негайно перевели нові вибори. До війта Майкова казав поліціянт, що як сейчас в 6-ій год. рано не відбудуться нові вибори, то арештує всіх радних. Тогож таки дня 22. серпня ц. р. відбувся нові вибори управи. Знову вибрано війтом п. Майкова, заступником Блазія Зорянського. Нова громадська управа вичікує затвердження і заприсяження а громадяни Поточан кивають здивовано головами і застановляються над тим, коли вже врешті будуть мати громадську управу.

ОПОВІСТКИ.

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича

Стоянів	21/IX	Гейша.
	22/IX	Вихрест.
	23/IX	Циганка Аза.
	24/IX	Маруся Богуславка
Горохів	25/IX	Циганка Аза.
	26/IX	Гейша.
	27/IX	Вихрест.

Перед виїздом на Волинь Театр дня 6. і 7. X. завітає до Львова з оперетою „Гейша". 1—?

КОНКУРС.

Виділ Філії „Просвіта" і Кружок УПТ. в Теребовлі оголошують конкурс на посаду сталого урядовця обох товариств. Вимагається бодай нижче середнє образовання, курс освітний або два-літня практика при освітно-шкільних інституціях. Подання слати до 15.X. 1928 до виділу Філії „Просвіта" в Теребовлі. Умова на місци. 554 1—3

Конкурс.

який розписується на принятя урядовців для філій Товариства „Просвіта" в Бурштині, Надвірній, Ходорові і др. Від кандидатів на просвітних робітників жадається: 1) укінчення середньої школи або її рівнорядної, 2) обзнайомлення з веденням освітньої роботи по читальнях, організуванням і веденням хорів, аматорських гуртків, курсів для неписьменних та уладжуванням відчитів, з веденням евентуально книговодства в кооперативних установах. До подання належить долучити у відписах: свідоцтво укінчення студій, метрику і короткий життєпис. Подання слати до канцелярії Т-ва „Просвіта" у Львові. 1-2

Канцелярія Т-ва „Просвіта".

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.